

DANMARKS DOMSTOLE

ÅRSRAPPORT 2018

Indholdsfortegnelse

1. Påtegning	3
2. Beretning	4
2.1. Præsentation af Danmarks Domstole	4
2.2. Ledelsesberetning	5
2.2.1. Årets faglige resultater	5
2.2.2. Årets økonomiske resultat	10
2.3. Kerneopgaver og ressourcer	12
2.4. Målrapportering.....	13
2.4.1. Indsatser i handlingsplanen for Danmarks Domstole	13
2.4.2. Mål for sagsbehandlingstiderne	15
2.4.2.1. Byretterne.....	15
2.4.2.2. Landsretterne.....	19
2.4.3. Procesbevillingsnævnet	19
2.5. Forventninger til det kommende år	21
3. Regnskab	23
3.1. Anvendt regnskabspraksis	23
3.2. Resultatopgørelse mv.....	23
3.3. Balance	25
3.4. Egenkapitalforklaring	26
3.5. Likviditet og låneramme	26
3.6. Opfølgning på lønsømsloft	27
3.7. Bevillingsregnskab	27
4. Bilag	30
4.0. Anvendt regnskabspraksis	30
4.1. Noter til resultatopgørelsen og balance	31
4.2. Indtægtsdækket virksomhed.....	33
4.3. Gebyrfinansieret virksomhed	33
4.4. Tilskudsfinansierede aktiviteter	33
4.5. Forelagte investeringer	33
4.6. It-omkostninger	33

1. Påtegning

Fremlæggelse

Danmarks Domstoles årsrapport 2018 (Retterne, tinglysningen, Domstolsstyrelsen og Procesbevillingsnævnet) er fremlagt i henhold til § 39, stk. 4, i bekendtgørelse nr. 70 af 27. januar 2011 om statens regnskabsvæsen mv.

Årsrapporten omfatter de hovedkonti på finansloven, som Domstolsstyrelsen, CVR nr. 21-65-95-09, er ansvarlig for: §§ 11.41.01. (Domstolsstyrelsen), 11.41.02. (retterne), 11.41.04. (Procesbevillingsnævnet) og 11.41.05. (Tinglysningen), herunder de regnskabsmæssige forklaringer, som skal tilgå Rigsrevisionen i forbindelse med bevillingskontrollen for finansåret 2018.

Påtegning

Det tilkendes gives hermed:

1. at årsrapporten er rigtig, dvs. at årsrapporten ikke indeholder væsentlige fejlinformationer eller udeladelser, herunder at målostillingen og målrapporteringen i årsrapporten er fyldestgørende,
2. at de dispositioner, som er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis, og
3. at der er etableret forretningsgange, der sikrer en økonomisk hensigtsmæssig forvaltning af de midler og ved driften af de institutioner, der er omfattet af årsrapporten.

København, den 15. marts 2019

Kristian Hertz

Direktør

København den 15. marts 2019

Hanne Schmidt

Bestyrelsesformand

2. Beretning

2.1. Præsentation af Danmarks Domstole

Domstolene, der er en del af organisationen Danmarks Domstole, udøver dømmende myndighed og løser i den forbindelse opgaver med skifteret, fogedret, tinglysning og administration.

De almindelige domstole er Højesteret, de to landsretter, Sø- og Handelsretten, 24 byretter og Tinglysningsretten. Til domstolenes organisation hører også Retten på Færøerne, Grønlands Domstole og Den Særlige Klageret.

Til Danmarks Domstole hører endvidere Domstolsstyrelsen, Procesbevillingsnævnet og Dommerudnævnelsesrådet.

Danmarks Domstole hører ressortmæssigt til i Justitsministeriets regi, men adskiller sig som følge af domstolenes uafhængighed væsentligt fra de øvrige institutioner på Justitsministeriets område.

Domstolsstyrelsen er en selvstændig statsinstitution, som ledes af en bestyrelse og en direktør. Styrelsen har til opgave at varetage domstolenes bevillingsmæssige og administrative forhold, herunder blandt andet bidrag til finansloven, økonomistyring, personaleadministration, bygningsadministration og indkøb samt udvikling og drift af it ved retterne.

Procesbevillingsnævnet, der bevillingsmæssigt og administrativt hører under Domstolsstyrelsen, behandler ansøgninger om 2. og 3. instansbevillinger i civile sager og straffesager. Fra 2007 blev opgaverne udvidet med et nyt nævn, som behandler ansøgninger om fri proces. Nævnet er ikke en del af domstolssystemet, og nævnet er heller ikke en del af den offentlige forvaltning. Nævnet udgiver en årsberetning, der nærmere redegør for nævnets virksomhed.

Danmarks Domstole har fire overordnede mål med tilhørende indsatsområder for årene 2013 – 2018. Digitalisering ved domstolene har væsentlig betydning for alle mål og indsatsområder.

Nedenfor er de fire overordnede mål samt væsentlige fokusområder for disse vist sammen med visionen og værdierne for domstolene.

VISION FOR DANMARKS DOMSTOLE

Domstolene arbejder tidssvarende og professionelt for ret og retfærdighed ved at træffe rigtige afgørelser i rette tid – afgørelser, som er velbegrundede og til at forstå. På den måde gør vi os fortjent til befolkningens tillid og respekt.

VÆRDIER FOR DANMARKS DOMSTOLE

Ansvarlighed: Domstolene skal træffe rigtige, velbegrundede og forståelige afgørelser i rette tid. Vi skal derfor have de nødvendige faglige og menneskelige kompetencer til at løse opgaverne med højst mulig kvalitet og effektivitet.

Respektfuld behandling: Vi behandler alle ordentligt og med respekt. Vi viser forståelse for den enkeltes situation og baggrund, og vi har respekt for forskellighed. Vi udtrykker os forståeligt både i skrift og tale.

Troværdighed: Ved domstolene arbejder vi efter loven og er troværdige. Vi lader os ikke påvirke af uvedkommende hensyn. Vi er upartiske og neutrale, og vi er bevidste om, at vi til hver en tid også skal fremstå sådan.

Åbenhed og lydhørhed: Domstolene skal være åbne og tilgængelige for alle. Vi samarbejder med hinanden og med vores brugere med respekt for de rammer, der gælder for domstolene. Vi arbejder for, at domstolene som organisation og arbejdsplads udvikler sig tidssvarende.

OVERORDNEDE MÅL FOR DANMARKS DOMSTOLE

1. Korte sagsbehandlingstider¹ bl.a. ved at sætte fokus på at:

- øge fleksibilitet og mobilitet i domstolssystemet
- effektivisere retsplejen
- optimere sagsgangene i samarbejde med brugerne

2. Mere ensartethed i opgaveløsningen bl.a. ved at sætte fokus på at:

- kortlægge retternes forskellighed på udvalgte områder
- udarbejde fælles standarder og rutiner på områder, hvor det er vigtigt for brugerne
- etablere gode rammer for vidensudveksling

3. Tidssvarende kommunikation bl.a. ved at sætte fokus på at:

- udbrede kendskabet til domstolenes rolle og arbejdsopgaver
- fortælle om domstolenes afgørelser
- sikre tidssvarende og forståelige breve og afgørelser

4. Fortsat være en attraktiv offentlig arbejdsplads bl.a. ved at sætte fokus på at:

- sikre kvalificerede ansøgere til alle stillinger
- sikre dygtige og kompetente ledere
- arbejde for udvikling, udfordringer og ansvar til den enkelte medarbejder
- arbejde for høj medarbejdertilfredshed
- udbrede kendskabet til domstolene som arbejdsplads

På domstolenes hjemmeside www.domstol.dk findes flere oplysninger om domstolenes mål og værdier samt organisation og opgaver.

2.2. Ledelsesberetning

2.2.1. Årets faglige resultater

Det er vurderingen, at Danmarks Domstole har opnået et samlet set tilfredsstillende resultat i 2018. I det følgende nævnes nogle af de vigtigste faglige resultater i 2018.

I. Udvalgte resultater vedrørende sagsbehandlingen:

- *Byretterne.* Antallet af modtagne og afsluttede straffesager steg med 17 pct. i 2018 sammenlignet med 2017. Der blev afsluttet 222 nævningesager i 2018, hvilket er det højeste antal nogensinde. Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for både nævninge- og domsmandssager var 4,5 måned, hvilket for nævningesagerne er et fald på ca. 2 uger sammenlignet med 2017. For domsmandssagerne er der tale om en mindre stigning. Der var i 2018 en markant forbedring af målopfyldelsen vedrørende de særligt prioriterede volds-, voldtægts- og våbensager, idet samlet 55 pct. opfyldte målet om en sagsbehandlingstid på højst 37 dage. Dette skal ses i lyset af en markant stigning i antallet af prioriterede sager.

¹ "sagsbehandlingstid" svarer til "gennemløbstid", dvs. den tid der går fra retten modtager en sag, til sagen er afgjort, typisk ved at der er afsagt dom eller kendelse. Denne tid dækker både over perioder, hvor retten arbejder med sagen, og perioder, hvor retten afventer reaktion fra andre aktører i sagsforløbet, herunder i forbindelse med advokaternes skriftveksling mv.

Antallet af civile sager og fogedsager ligger relativt stabilt sammenlignet med tidligere år. På skiftesagsområdet er der med en stigning på knap 20 pct. blevet modtaget markant flere insolvensskiftesager, idet stigningen i alt væsentligt kan henføres til tvangsopløsnings- og konkurskarantænesager. Aktiviteten (målt som vægtede sager) steg med ca. 4 pct. i 2018. Udviklingen i antal afsluttede straffesager er den væsentligste årsag hertil. Produktiviteten steg endvidere med ca. 5 pct. 6 ud af i alt 13 mål for sagsbehandlingstiden på de enkelte sagsområder blev helt eller delvist opfyldt i 2018. I 2017 blev 8 ud af 13 mål helt eller delvist udfyldt. En række af målene er løbende blevet skærpet fra år til år. Der er betydelig variation i målopfyldelsen ved de enkelte byretter.

- *Sø- og Handelsretten*. I 2018 blev der på ny modtaget et øget antal sager om såvel tvangsopløsning som konkurskarantæne. Der blev således modtaget mere end 6.000 tvangsopløsningssager mod et niveau på omkring 2.000 sager i 2014 og 2015. Der blev modtaget 790 konkurskarantænesager i 2018 mod 655 sager i 2017. Retten har ikke haft mulighed for at afslutte lige så mange sager, som der er blevet modtaget, så antallet af verserende sager er øget. Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for en tvangsopløsningssag har dog ligget stabilt på ca. 3 måneder².
- *Landsretterne*. Antallet af verserende sager ved udgangen af 2018 er samlet set steget med ca. 300 sager sammenlignet med begyndelsen af 2018. Stigningen fordeler sig nogenlunde ligeligt mellem de civile sager og straffesagerne. Der er samlet modtaget knap 2 pct. flere straffesager i 2018 end i 2017. De gennemsnitlige sagsbehandlingstider³ for civile ankesager, nævningesager, straffeankesager og straffekæremål er alle steget i 2018 sammenlignet med 2017. Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid er således steget med knap en måned for såvel straffeankesagerne og de civile ankesager. Udviklingen skal ses i lyset af, at antallet af ekstra retsdage aktuelt ligger på et betydeligt højere niveau end tidligere.
- *Højesteret* modtog i 2018 i alt 169 civile sager, hvoraf de 97 var civile ankesager. Der blev afsluttet 161 civile sager, heraf 96 civile ankesager. Denne sagsudvikling følger tendensen fra den seneste årrække. Sagsbehandlingstiden for en civil ankesag med hovedforhandling er reduceret til ca. 9 måneder. Der er tale om en markant reduktion over den seneste årrække. Der blev modtaget 35 straffeankesager, hvilket er en stigning sammenlignet med 2017. Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for straffeankesager med mundtlig forhandling lå gennemsnitligt på ca. 5 måneder i 2018.
- *Tinglysningsretten* tinglyste ca. 1,7 mio. dokumenter i 2018, hvoraf ca. 83 pct. blev lyst automatisk. Af alle de behandlede sager blev 99,9 pct. behandlet på under 10 arbejdsdage.
- *Procesbevillingsnævnet* har i 2018 afsluttet 2.815 sager mod 3.219 sager i 2017 med et næsten uændret årsværk. Produktiviteten er faldet, idet der i 2018 gennemsnitligt blev behandlet 115 sager pr. årsværk mod 134 sager i 2017. Nævnet udfører en del opgaver, der ikke indgår i opgørelsen af nævnets produktivitet.

---

² Det har desværre ikke været muligt at opgøre den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for såvel civile 1. instanssager som konkurskarantænesager i 2018. Det skyldes udfordringer med den løsning, der hidtil har været anvendt til at trække statistikdata mv. ud af det gamle DSI-system. Alle civile sager er fra 1. januar 2019 overgået til Civilsystemet, og problematikken er dermed løst fremadrettet.

³ Der er et databrud vedrørende opgørelsen af den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for civile sager, idet landsretterne – ligesom de øvrige retter – er overgået til det nye civilsystem. Se nærmere herom i noten nedenfor i afsnit 2.4.2.2 om landsretterne.

I afsnittet nedenfor under pkt. 2.4.2. Mål for sagsbehandlingstiderne behandles byretterne, landsretterne og Procesbevillingsnævnet nærmere.

II. Ved udarbejdelse af Danmarks Domstoles handlingsplan for 2018 blev der udvalgt fem fokusområder og fastlagt indsatser under disse. Nedenfor fremgår nogle overordnede bemærkninger om indsatserne på de enkelte fokusområder. I pkt. 2.4.1. nedenfor er der en mere detaljeret rapportering om indsatserne i handlingsplanen for Danmarks Domstole.

- *Digital behandling af civile sager – 2.0 (2018 og 2019)*

I 1. kvartal 2018 blev den trinvis udrulning af det nye system til at behandle civile sager ved retterne, Civilsystemet, afsluttet. Det var herefter planen, at der skulle arbejdes med videreudvikling af bl.a. funktionaliteten, ibrugtagning af system-til-system-løsning og etablering af nye sagstyper i løsningen.

I løbet af foråret 2018 begyndte brugerne af Civilsystemet imidlertid at opleve problemer med systemets performance og driftsstabilitet. Dette til trods for, at Domstolsstyrelsen forud for udrulningen havde gennemført en række tiltag for at sikre kvaliteten af den platform, som Civilsystemet kører på (JFS-plattformen), herunder havde Domstolsstyrelsen fået gennemført forskellige tekniske og sikkerhedsmæssige analyser af platformen af uvildige konsulenthuse, der viste, at systemet generelt var stabilt og havde en tilfredsstillende skalérbarhed.

Domstolsstyrelsen bad derfor i april et eksternt konsulentfirma om at foretage en modenhedsvurdering af Civilsystemet, herunder JFS-plattformen, som systemet er baseret på. Formålet var at få en detaljeret kortlægning af systemets tilstand samt en vurdering af muligheden for stabilisering, udbedring af fejl og mangler samt tilførsel af ny brugerfunktionalitet mv. Resultatet af denne analyse indikerede, at systemet har en dårligere kvalitet og en ringere driftsstabilitet end forventet. Analysen konkluderede endvidere, at det vil kræve en betydelig indsats at rette op på dette, ligesom det herudover vil kræve en større investering, hvis systemet skal bringes i en stand, hvorfra der kan videreudvikles og tilføres ny funktionalitet mv.

Domstolsstyrelsen nedsatte i sommeren 2018 en egentlig task force bestående af medarbejdere og tekniske konsulenter med henblik på at udarbejde en grundigere analyse af Civilsystemet, herunder et grundlag for at kunne stabilisere platformen og påbegynde mulige forbedringer af performance for slutbrugerne.

På baggrund af de første resultater af task forcens arbejde er der foretaget nogle tilpasninger af systemet, som har medført forbedringer for brugerne. Videre har Domstolsstyrelsen identificeret forskellige initiativer, som bør igangsættes. Disse initiativer sigter på at understøtte, at Domstolsstyrelsen opnår kontrol med systemet, som modenhedsanalysen har påpeget nødvendigheden af, herunder at der kan skabes performanceforbedringer for slutbrugerne. Den nedsatte taskforce vil derfor fortsætte sit arbejde i første omgang frem til medio 2019, hvorefter det er forventningen, at der kan tages beslutning om en mere langsigtet løsning. Finansudvalget er orienteret om udfordringerne og den plan, der arbejdes efter.

- *Straffesagsområdet (2018-2020)*

Der er i 2018 etableret en it-arkitekturgruppe, der bl.a. skal se på sikkerhedsmæssige aspekter og infrastrukturelle krav i forbindelse med digital understøttelse af sagsbehandlingen på tværs i straffesagskæden. Endvidere er der etableret en myndighedsfælles projektorganisation på tværs af straffesagskæden, der mødes løbende. Der er samtidig blevet arbejdet på at optimere udnyttelsen af de eksisterende digitale løsninger på straffesagsområdet, herunder gennemført

en stresstest af den såkaldte datafølgeseddel, ligesom der er fastlagt ønsker til ny og opdateret funktionalitet i Straffepost-løsningen.

Der har været en opfølgning på indgåelsen af berammelsesaftaler mellem retterne og anklagemyndigheden, og der er nu indgået aftaler mellem alle retter og politikredse efter en revideret skabelon. Endvidere er der implementeret et koncept, hvorved retterne løbende deler ledelsesinformation om straffesagerne med anklagemyndigheden. På bødesagsområdet har der været fokus på bedre kapacitetsudnyttelse og kortere sagsbehandlingstid ved bl.a. øget digitalisering og udbredelse af bedste praksis. Der er i 4. kvartal 2018 gennemført en effektmåling, som er blevet drøftet med byretspræsidenterne.

Herudover har styrelsen og retterne anvendt ressourcer på at forberede implementeringen af lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, herunder navnlig etableringen af Ungdomskriminalitetsnævnet. Loven trådte i kraft den 1. januar 2019.

- *Familieretten (2018-2019)*

I 1. halvår 2018 er der færdiggjort en vejledning om behandlingen af sager på det familieretlige område, og der er påbegyndt afholdelse af kurser i forlængelse heraf. De fire sagsbehandlingsmetoder er implementeret ved alle retter.

Domstolsstyrelsen og retterne har endvidere lagt betydelige ressourcer i at bidrage til det lovforberedende arbejde om ændrede regler for behandling af de familieretlige sager. Dette arbejde har navnlig omhandlet fastlæggelse af den ændrede model for behandling af de familieretlige sager og økonomien forbundet hermed. Herudover er arbejdet med at forberede implementeringen af de ændrede regler pr. 1. april 2019 iværksat.

- *Småsagsprocessen (2018-2019)*

Der er gennemført en analyse af småsagsområdet. Analysen har bl.a. fokuseret på, hvordan småsager afvikles ved de enkelte retter og det fald, der har været i antallet af småsager. Samtidig er det også søgt at kortlægge, om der er sager, der i dag ikke afvikles i retssystemet, der med fordel kunne afvikles ved domstolene fremover. Der er på baggrund af analysens resultater udarbejdet handlingsplan, som kan iværksættes på et senere tidspunkt, når der er de fornødne midler hertil.

- *Ledelsesudvikling (2017-2019)*

I 2018 er der udviklet et kompetenceudviklingsforløb til samtlige ledelseslag ved Danmarks Domstole. Herudover er der udviklet et talentforløb for kontorpersonele og jurister ved domstolene, der ønsker at afklare, om ledelse er en mulig karrierevej. Der har været gennemført udbud af undervisningsopgaverne, og de første undervisningsforløb er påbegyndt i 2. halvår 2018. Alle ledere forventes at få mulighed for at gennemføre et forløb inden udgangen af 2020.

III. Andre væsentlige resultater og status for udviklingsaktiviteter mv.:

- *Domstolsstyrelsens bestyrelse*

Der er i 2018 holdt seks bestyrelsesmøder samt et to-dages seminar for bestyrelsen. I 2018 bestod bestyrelsen af følgende personer: Højesteretsdommer Jens Peter Christensen (formand til udgangen af januar), højesteretsdommer Hanne Schmidt (formand fra februar), dommer Susanne Skotte Wied (næstformand fra februar), dommer Peter Ulrik Urskov (næstformand til udgangen af januar og herefter medlem), landsdommer Dorte Jensen, landsdommer Ole Græsbøll Olesen, sekretariatschef Ingelise Jellesen (til udgangen af

september), retsassessor Lisbeth Bügel Madsen (fra oktober), afdelingsleder Marianne Andersen, kontorfuldmægtig Kate Kengen, advokat Jørgen Holst, forskningschef Lisbeth Pedersen, professor Jørn Vestergaard (til udgangen af januar) og professor Søren Sandfeld Jakobsen (fra februar).

- *Flerårsaftale*

Der er i 2018 bl.a. på baggrund af en budgetanalyse fra et eksternt konsulentfirma indgået en administrativ flerårsaftale om domstolenes økonomi for 2019-2022. Aftalen indebærer årlige effektiviseringer ved domstolene, hvor løftestængerne primært forventes at være digitalisering. Herudover er der i aftalen afsat midler til at styrke sikkerheden ved domstolene, ligesom der er afsat midler til at styrke straffesagsområdet. I forbindelse med budgetanalysen blev der konstateret it-mæssige udfordringer vedrørende Civilsystemet samt et behov for at udvikle nye sagsbehandlingssystemer vedrørende navnlig straffesagsområdet og skiftesagsområdet. Det var derfor også et led i aftalen, at disse udfordringer mv. fremadrettet belyses og håndteres i et særligt forløb sammen med Justitsministeriet og Finansministeriet.

- *Regnskabsanalyse*

Det fremgik i januar 2018 af regeringens plan for *Bedre Balance II*, at der skulle overføres yderligere årsværk til Statens Administration i Hjørring, herunder fra Justitsministeriets område. Der har gennem hele året, i regi af Justitsministeriets departement, været foretaget en grundig analyse af domstolenes regnskabsopgaver. Analysen forventes afsluttet i 2019, og beslutning om eventuel overførsel af opgaver til Statens Administration vil blive truffet som led heri.

- *Domsdatabase*

Domstolsstyrelsen måtte i 2. kvartal 2018 udtræde af en kontrakt, der blev indgået med en leverandør i begyndelsen af året. Derefter blev der udarbejdet nyt udbudsmateriale, og tre leverandører blev prækvalificeret mod slutningen af 2018. Der forventes indgået kontrakt med ny leverandør mod slutningen af 1. halvår 2019. Genudbuddet medfører en forsinkelse af projektet.

- *Yderligere digitalisering af fogedsagsområdet*

Der er behov for at forbedre funktionaliteten i fogedsystemet, således at digitaliseringsgraden højnes, herunder så der bl.a. kan forkyndes digitalt og sendes til e-Boks samt sikker mail direkte fra fogedsystemet. I 2018 har der været en nærmere afgrænsning af projektet og som led heri sikret de tilstrækkelige midler til dette. Herudover er der valgt en leverandør via SKI-udbud, ligesom planlægningen af udviklings- og testforløb er gennemført. I begyndelsen af 2019 sker der en nærmere kravsætning, hvorefter gennemførelsesfasen indledes.

- *Implementering af EU's persondataskyttelsespakke*

EU's persondataskyttelsespakke er blevet implementeret. I den forbindelse er der som led i organiseringen af DPO-arbejdet bl.a. fastlagt processer for håndtering af databrud, databehandlaftaler og databehandling ved nye systemer.

- *Retsbygninger*

Primo december 2018 har Bygningsstyrelsen på vegne af Østre Landsret og Domstolsstyrelsen tildelt kontrakten om opførelse af en 16.000 m² (ekskl. kælder) ny retsbygning til Østre Landsret til A. Enggaard A/S med Henning Larsen Architects A/S og Norconsult A/S. Byggeriet forventes at gå i gang i sommeren 2019, når kontraktindgåelsen er godkendt i Folketingets Finansudvalg. Den nye retsbygning på Trælstholmen i Nordhavn forventes at kunne ibrugtages af Østre Landsret i slutningen af 2021.

- *Ny VVV-definition*

Som led i vedtagelsen af lov nr. 714 af 8. juni 2018 om nedbringelse af sagsbehandlingstiden i straffesager blev der fastlagt en ny definition for de særligt prioriterede voldssager, voldtægtssager og våbensager (VVV-sager) ved domstolene. Den nye definition, der blev implementeret den 1. juli 2018, indebærer, at et øget antal straffesager ved domstolene omfattes af målet om en sagsbehandlingstid på maksimalt 37 dage. Siden implementeringen af den nye definition er målopfyldelsen i VVV-sager øget. Domstolsstyrelsen følger dog nøje udviklingen med henblik på at afdække en eventuelt forsinket negativ effekt af det øgede antal sager.

Der blev i 2011 anlagt et gruppesøgsmål om den digitale tinglysning mod Domstolsstyrelsen, hvor der blev rejst krav om erstatning som følge af de forlængede sagsbehandlingstider, der var i Tinglysningsretten i forbindelse med digitaliseringen af tinglysningen i 2009. Der er derudover anlagt 10 individuelle sager af erhvervsdrivende i løbet af 2013 og 2014, hvoraf den ene sag er forliget. Alle sagerne behandles af Østre Landsret i 1. instans.

Gruppesøgsmålet er berammet til hovedforhandling over 12 retsdage fra den 22. januar 2019 til og med den 3. april 2019.

2.2.2. Årets økonomiske resultat

Årets økonomiske resultat for Danmarks Domstole viser et underskud på 21,9 mio. kr. Underskuddet kan primært knyttes til hovedkonto 11.41.02. Retterne. Underskuddet finansieres ved brug af opsparede midler. Domstolsstyrelsen vurderer resultatet som tilfredsstillende i lyset af de opgaver, som er blevet løst i henhold til opstillede mål i handlingsplaner mv.

De ordinære driftsindtægter inkl. indtægtsførte bevillinger beløber sig til 1.899,6 mio. kr. Personaleomkostningerne kan opgøres til 1.233,5 mio. kr. og svarer til en lønomkostningsandel på 65 pct. Personaleomkostningerne er fra 2017 til 2018 steget med 41,6 mio. kr. svarende til 3 pct. Stigningen skyldes altovervejende de almindelige overenskomstmæssige lønstigninger, idet årsværksforbruget stort set er uændret sammenlignet med 2017. I 2018 var 2.186 årsværk beskæftiget ved Danmarks Domstole.

Afskrivningerne er på 50,1 mio. kr. og er reduceret med ca. 4 mio. kr. Det skyldes primært, at afskrivningerne på det digitale tinglysningssystem er faldet væsentligt fra 2017 til 2018.

Øvrige omkostninger er steget med ca. 39 mio. kr. svarende til en stigning på ca. 6 pct. Stigningen skyldes primært øgede udgifter til it-drift, personalegebyrer samt hensættelser til reetablering i forbindelse med kommende fraflytninger af eksisterende lejemål.

De samlede anlægsaktiver udgør 174,4 mio. kr. og er dermed faldet ca. 28 mio. kr. Efter færdiggørelse af en række store it-projekter afskrives der betydeligt mere, end der tilgår af nye investeringer. Udnyttelsesgraden af lånerammen er i tråd hermed faldet fra 70 til 62 pct. og afspejler det lavere niveau for anlægsaktiver.

Domstolenes omsætningsaktiver udgøres hovedsageligt af likvide beholdninger, herunder indbetalte afgifter, der overføres til § 38.

Egenkapitalen er faldet fra 148,2 mio. kr. til 126,3 mio. kr. i forhold til 2017 som følge af årets resultat på -21,9 mio. kr. Faldet i den negative udsvingsrate skyldes således, at det overførte overskud er faldet i forhold til startkapitalen, som udgør 29,2 mio. kr.

Overskudsgraden er på -1,2 pct. og afspejler årets resultat i forhold til de ordinære driftsindtægter

Tabel 2.1. Økonomiske hoved- og nøgletal for Danmarks Domstole

Mio. kr.	2017	2018	B 2019
Resultatopgørelse			
Ordinære driftsindtægter	-1.858,5	-1.899,6	-1.948,6
- Heraf indtægtsført bevilling	-1.857,8	-1.899,1	-1.948,1
- Heraf øvrige indtægter	-0,7	-0,5	-0,5
Ordinære driftsomkostninger	1.846,4	1.922,8	1.972,4
- Heraf løn	1.191,9	1.233,5	1.286,0
- Heraf afskrivninger	54,2	50,1	45,9
- Heraf øvrige omkostninger	600,4	639,3	640,5
Resultat af ordinær drift	-12,1	23,3	23,8
Resultat før finansielle poster	-21,4	14,6	14,8
Årets resultat	-13,4	21,9	20,8
Balance			
Anlægsaktiver	202,1	174,4	172,2
Omsætningsaktiver	801,6	798,6	
Egenkapital	-148,2	-126,3	-105,5
Langfristet gæld	-168,6	-151,4	
Kortfristet gæld	-668,7	-666,1	
Låneramme	247,5	235,5	211,5
Træk på låneramme	172,9	145,2	143,0
Finansielle nøgletal			
Udnyttelsesgrad af lånerammen	70%	62%	68%
Negativ udsvingsrate	4,1	3,3	2,6
Overskudsgrad	0,7%	-1,2%	
Bevillingsandel	100%	100%	
Personaleoplysninger			
Antal årsværk	2.179,0	2.186,0	
Årsværkspris (1.000 kr.)	546,7	563,6	
Lønomsætningsandel	0,6	0,6	
Lønsumsloft	1.345,0	1.396,7	1.458,8
Lønforbrug	1.191,3	1.232,0	1.286,0

Virksomhedens drift, anlæg og administrerede ordninger

Årsrapporten aflægges for følgende hovedkonti:

- § 11.41.01. Domstolsstyrelsen (*driftsbev.*)
- § 11.41.02. Retterne (*driftsbev.*)
- § 11.41.04. Procesbevillingsnævnet (*driftsbev.*)
- § 11.41.05. Tinglysning (*driftsbev.*)
- § 11.42.01. Sagsgodtgørelse m.v. (*anden bev.*)
- § 11.42.02. Fri proces og advokathjælp (*lovbunden bev.*)
- § 11.42.03. Erstatninger (*anden bev.*)
- § 11.43.01. Retsafgifter (*anden bev.*)

Bevilling og regnskab for ovenstående hovedkonti fremgår af tabel 2.2. Nærmere beskrivelse af årets resultat for de 4 driftsbevillinger fremgår af afsnit 2.2.2., mens regnskabsmæssige forklaringer for de lovbundne konti og administrerede ordninger er beskrevet i afsnit 3.7. De administrerede ordninger omfatter udgifter til sagsgodtgørelse, herunder til domsmænd og vidner mv., fri proces og advokathjælp mv. samt erstatninger.

Tabel 2.2. Danmarks Domstoles økonomiske samlede aktivitet i 2018

	Mio. kr.	Bevilling	Regnskab
Driftsbevillinger	Udgifter	1.906,4	1.932,1
	Indtægter	-7,3	-11,1
Administrerede ordninger	Udgifter	578,1	545,6
	Indtægter	-427,0	-434,0

Note: Domstolene administrerer herudover en del af de samlede tinglysningssafgifter samt afgifter af dødsboer og gaver, som regnskabsføres på konti tilhørende SKAT. Oplysninger om domstolenes andel af indtægter og udgifter vedrørende disse afgifter fremgår ikke længere af Danmarks Domstoles årsrapport, men vil fra 2018 indgå i Skatteministeriets årsrapport.

Ansatte ved Danmarks Domstole er fordelt som i tabel 2.3.

Tabel 2.3. Samlet årsværksforbrug ved Danmarks Domstole

	2016	2017	2018
Jurister	753	735	734
Kontor	1.107	1.113	1.113
Elever	92	89	80
Beskæftigelsesordning	51	52	53
Øvrige	185	190	207
I alt	2.188	2.179	2.186

2.3. Kerneopgaver og ressourcer

I tabel 2.4 er Danmarks Domstoles bevillinger, indtægter og omkostninger fordelt på de opgaver, som fremgår af finanslovens tabel om specifikation af udgifter pr. opgave. Nedenstående tabel indeholder således de samlede opgaver for de 4 driftskonti på retsvæsenets område.

Opgaverne 1-5 vedrører hovedkonto 11.41.02. Retterne, mens opgave 6 vedrører hovedkonto 11.41.05. Tinglysning. Disse to hovedkonti udgør tilsammen ca. 98 pct. af de samlede omkostninger ved Danmarks Domstole. Opgaverne 7 og 8 vedrører henholdsvis hovedkonto 11.41.01. Domstolsstyrelsen og 11.41.04. Procesbevillingsnævnet.

Den anførte fordeling af den indtægtsførte bevilling tager udgangspunkt i den fordeling, som fremgår af finansloven for 2018. Fordelingen af bevillingen på FL2018 er tidsmæssigt foretaget, før den endelige metode til fastlæggelse af generel ledelse og administration samt hjælpefunktioner i henhold til de nye krav om regnskabsregistrering af generelle fællesomkostninger var endelig gennemført. Dette er en del af forklaringen på udsvingene i kolonnen "andel af årets overskud".

Herudover vil bevægelserne på kerneopgaverne typisk afspejle udviklingen i byretternes tidsregistrering på sagsområderne.

Udgifterne til *generel ledelse og administration samt hjælpefunktioner* er samlet for alle 4 hovedkonti og er opgjort i henhold til den fællesstatslige definition af generelle fællesomkostninger.

Den indtægtsførte bevilling er ikke regnskabsmæssigt fordelt på de opstillede opgaver, hvorfor der er foretaget en manuel fordeling. Den overordnede økonomistyring er tilrettelagt således, at den enkelte ret modtager en samlet bevilling for året, som ikke opdeles i delbevillinger på de enkelte sagsområder, da de enkelte retter fordeler ressourcerne mellem de enkelte sagsområder bl.a. ud fra antallet af modtagne sager, der kan variere fra år til år.

Tabel 2.4. Opdeling på opgaver ved Danmarks Domstole

Mio. kr.	Indtægtsført bevilling	Øvrige indtægter	Omkostninger	Andel af årets overskud
0. Generel ledelse og administration samt hjælpefunktioner	-533,7	-3,3	554,6	17,6
1. Civile sager	-485,7		431,2	-54,5
2. Straffesager	-492,2		511,8	19,6
3. Fogedsager	-138,9	-3,9	179,1	36,3
4. Skiftesager	-141,0	-3,9	154,9	10,0
5. Notarialforretninger	-7,3		11,8	4,5
6. Tinglysning	-62,0		50,9	-11,1
7. Understøttelse af domstolens sagsbehandling	-23,1		22,9	-0,2
8. Procesbevilling	-15,2		14,9	-0,3
I alt	-1.899,1	-11,1	1.932,1	21,9

Understøttelse af domstolens sagsbehandling vedrører Domstolsstyrelsens opgaver, herunder udviklingsopgaver, som understøtter retternes sagsbehandling, bl.a. it-understøttelse af domstolens sagsbehandlingssystemer og domstolsspecifik uddannelse mv.

Procesbevilling vedrører Procesbevillingsnævnets arbejde med at meddele 2. og 3. instansbevillinger i civile sager og straffesager. Endvidere behandles klager over civilstyrelsens afgørelser om fri proces.

2.4. Målrapporing

2.4.1. Indsatser i handlingsplanen for Danmarks Domstole

Som følge af domstolsrådets særlige karakter har Domstolsstyrelsen ikke en traditionel resultatkontrakt. Der udarbejdes i stedet en årlig handlingsplan for Danmarks Domstole med en række projekter og indsatser, som Domstolsstyrelsen er ansvarlig for at realisere⁴. De enkelte retter bidrager typisk til dette arbejde. Domstolsstyrelsens bestyrelse beslutter handlingsplanen for Danmarks Domstole.

Domstolsstyrelsen havde i 2018 ansvaret for 23 udviklingsindsatser efter handlingsplanen. Styrelsen udarbejder arbejdsprogrammer – og eventuelt også projektbeskrivelser - for de enkelte indsatser med resultatmål, delmål og milepæle. De enkelte retter udarbejder også handlingsplaner, som der følges op på i embedsregnskaberne for de overordnede retter og årsmødetallene for byretterne.

Tabel 2.5 nedenfor viser resultatet for 2018 af arbejdet med at realisere handlingsplanen.

⁴ Handlingsplanen kan ses på www.domstol.dk under "Om os/publikationer".

Tabel 2.5. Målrapportering - Domstolsstyrelsens indsatser efter handlingsplanen for 2018

Indsatsområde	Samlet antal indsatser	Realiserede indsatser	Delvist realiserede indsatser	Ikke gennemførte indsatser
1. Digital behandling af civile sager	5	1	0	4
2. straffesagsområdet	5	3	1	1
3. Familieretten	3	3	0	0
4. Småsagsprocessen	2	2	0	0
5. Ledelsesudvikling	2	2	0	0
6. Øvrige væsentlige indsatser	6	4	2	0
I alt	23	15	3	5

Note: Der fremgår 25 indsatser af handlingsplanen for 2018. To af disse iværksættes dog efter planen først i 2019, hvorfor der ikke rapporteres på disse.

Som det fremgår af tabellen, realiserede Domstolsstyrelsen 15 ud af i alt 23 indsatser. Tre indsatser blev delvist realiseret, og fem indsatser blev ikke gennemført.

Domstolsstyrelsen vurderer målopfyldelsen som tilfredsstillende, idet de fire indsatser om digital behandling af civile sager, der ikke blev gennemført, måtte udskydes allerede tidligt på året som følge af de udfordringer, der blev konstateret vedrørende det nye Civilsystem, jf. bemærkningerne under pkt. 2.2.1. Årets faglige resultater ovenfor.

Uddybende kommentarer om udvalgte indsatser

Nedenfor kommenteres de indsatser i handlingsplanen, der ikke blev gennemført eller kun blev delvist realiseret i 2018.

Digitalisering af civile sager (ikke gennemført)

Som det fremgår, måtte fire indsatser udskydes som følge af udfordringer med Civilsystemet. Det vurderes, at indsatserne ville være blevet gennemført, hvis der ikke havde været udfordringer med det nye system.

Digital understøttelse af sagsbehandlingen på tværs af myndigheder i straffesagskæden (ikke gennemført)

I 2018 var det målet at afklare de sikkerhedsmæssige aspekter samt de forretningsmæssige og infrastrukturelle krav i forbindelse med digital understøttelse på tværs i straffesagskæden. Herudover var det et mål at etablere en myndighedsfælles projektorganisation.

Som følge af nødvendige ressourceprioriteringer hos de involverede myndigheder har det ikke været muligt at opnå den forventede fremdrift vedrørende denne indsats. Der er således alene etableret en myndighedsfælles projektorganisation og påbegyndt drøftelser af de øvrige elementer i indsatsen. Det er umiddelbart vurderingen, at indsatsen først vil være realiseret mod slutningen af 2019. Det hører med til billedet, at der – bl.a. som følge af en konstateret problematik vedrørende ophør af support vedrørende det nuværende straffesystem i begyndelsen af 2020 - er iværksat en foranalyse vedrørende et nyt fælles straffesystem.

Optimeret udnyttelse af eksisterende digitale løsninger på straffeområdet, herunder arbejdsgange ved retterne (delvist gennemført)

Målet med indsatsen var at udvikle en opgraderet datafølgeseddel med nye sagstyper, ligesom der også skulle arbejdes på at få en opdateret version af den såkaldte Straffepost-løsning i drift.

Styregruppen for fælles digitalisering besluttede dog, at man i første række alene skulle koncentrere sig om at realisere gevinster i den eksisterende version af datafølgersedlen (2.0) samt at stabilisere de drifts- og testmiljøer for de tre myndigheders systemer, der tilsammen udgør systemfundamentet for datafølgersedlen.

Herudover er der gennemført en stresstest af den såkaldte datafølgerseddel, ligesom der er fastlagt ønsker til ny og opdateret funktionalitet i Straffepost-løsningen. Derimod er det ikke lykkedes at øge den maksimale størrelse af de filer, der sendes mellem myndighederne i straffesagskæden.

Sidst på året er der indkommet ønsker til ny og opdateret funktionalitet i Straffepost. Domstolene har dog aktuelt ikke nogen leverandør på dette system (er ved at blive udpeget i et fælles udbud af vedligeholdelse, support og videreudvikling for flere systemer). Da der samtidigt er andre projekter, der er afhængige af Straffepost-systemet, skal der laves en fælles opsamling på behovene for udvikling.

Indsatsen fortsætter i 2019, og der koordineres i forhold til udviklingen af et nyt straffesystem.

Ugens Dom – retsstof til eftertanke (delvist gennemført)

Indsatsen har fokus på domme, som er særligt interessante for offentligheden. Der er som planlagt sket en afprøvning af initiativet ved Østre Landsret. Implementeringen ved alle byretter er forsinket, idet der fortsat arbejdes med planlægningen af dette fælles projekt.

Domsdatabasen (delvist gennemført)

Som nævnt under pkt. 2.2.1. Årets faglige resultater måtte Domstolsstyrelsen i 2. kvartal 2018 udtræde af en kontrakt, der blev indgået med en leverandør i begyndelsen af året og derefter udarbejde nyt udbudsmateriale. Dette har medført en forsinkelse af projektet, og kontrakt med ny leverandør forventes indgået mod slutningen af 1. halvår 2019.

2.4.2. Mål for sagsbehandlingstiderne

2.4.2.1. Byretterne

På grund af domstolsområdets særlige karakter udarbejdes der ikke resultatkontrakter. Der er opstillet mål for sagsbehandlingstiderne ved byretterne og landsretterne. Politisk er der fastsat mål for sagsbehandlingstiden i de særligt prioriterede voldssager, voldtægtssager samt våbensager (VVV-sagerne), idet målet for sagsbehandlingstiden er fastlagt til 37 dage. De øvrige mål for sagsbehandlingstider er fastsat af Domstolsstyrelsens bestyrelse.

Byretterne behandler mere end 95 pct. af alle sager ved Danmarks Domstole, og målopfyldelsen for sagsbehandlingstiderne fremgår af tabel 2.6 nedenfor.

I 2018 opfyldte byretterne tre mål, tre mål var delvist opfyldt (mindre end fem procentpoint op til målet), og syv mål blev ikke opfyldt. Målene for 2018 er i øvrigt en del af en række mål for sagsbehandlingstiderne for perioden 2015 til 2018. De opstillede mål har til formål at udmønte domstolenes overordnede mål om korte sagsbehandlingstider. I 2017 blev fem mål opfyldt, tre mål blev delvist opfyldt og fem mål blev ikke opfyldt. Målene for 2018 er strammere end målene var for 2017.

Der er i 2018 med stigninger fra 2017 til 2018 på henholdsvis 17 og 18 procentpoint sket en markant forbedring i målopfyldelsen for de særlige voldssager og voldtægtssagerne. Målopfyldelsen for våbensagerne er steget med 6 procentpoint.

Det hører med til billedet, at definition af en VVV-sag blev ændret som en del af ændringsloven om nedbringelse af sagsbehandlingstiden i straffesager, der trådte i kraft pr. 1. juli 2018, hvilket har medført, at domstolene i 2. halvår 2018 hastebehandlede et større antal særligt prioriterede sager end tidligere. I 2017 afsluttede byretterne i alt ca. 1.250 VVV-sager, mens der i 2018 blev afsluttet i alt ca. 3.000 VVV-sager som følge af definitionsændringen, svarende til en stigning på ca. 240 pct.

I lyset af denne stigning i antallet af afsluttede VVV- sager, samt at der altid vil være visse udfordringer forbundet med implementering af en sådan definitionsændring, anses målopfyldelsen i 2018 som tilfredsstillende. Den forbedrede målopfyldelse forventes som minimum at kunne fastholdes i 2019. Den aktuelle status drøftes i øvrigt løbende med Justitsministeriet og de øvrige aktører i straffesagskæden. For en nærmere analyse af målopfyldelsen henvises til statistikkerne på domstol.dk.

Målet om en sagsbehandlingstid på 37 dage i disse særligt prioriterede sager vil – til trods for, at retterne med den nævnte lovændring har fået en række nye værktøjer til at fremme behandlingen af straffesager – næppe kunne opfyldes fuldt ud. Der vil – bl.a. grundet sygdom/lovligt forfald, manglende forkyndelse samt udeblivelser, hvor der ikke er mulighed for at fremme sagen – altid være en del omberammede og udsatte sager med forsinkelse til følge, selv om der sker en optimal arbejdstilrettelæggelse ved retterne. Endvidere sætter hensynet til retssikkerheden og overholdelsen af retsplejelovens regler en naturlig grænse for, hvor langt retten kan gå i bestræbelserne på at sikre korte sagsbehandlingstider.

Det er domstolenes vurdering, at retten i de fleste tilfælde vil kunne tilbyde at hovedforhandle sagen inden for 37-dages-fristen, og at det derfor ofte er andre forhold, der forsinket de prioriterede sager. I 2018 var retten i 18 pct. af alle fristoverskredne særligt prioriterede voldssager hovedårsag til forsinkelsen, hvilket er en stigning på 7 procentpoint sammenlignet med 2017.

Justitsministeriet har tidligere iværksat et arbejde, der bl.a. skal afdække, om de nuværende mål for VVV-sagerne kan revideres, så der gælder et mål for den samlede behandling i straffesagskæden. Dermed opnås et samlet billede, ligesom incitamenterne til at samarbejde om en hurtig behandling af disse sager igennem hele forløbet styrkes.

Der udarbejdes hvert år *årsnøgletal for de enkelte byretter*, ligesom de overordnede retter hver især udarbejder et såkaldt *embedsregnskab*. Årsnøgletallene og embedsregnskaberne belyser navnlig rettens sagsbehandlingstider (målopfyldelse og gennemsnitlig sagsbehandlingstid), aktivitetsudvikling, samlede produktivitet og produktiviteten på de enkelte sagsområder. Årsnøgletallene kan ses på domstol.dk og de enkelte byretters hjemmeside. Embedsregnskaberne kan ses på de overordnede retters hjemmesider.

Tabel 2.6. Oversigt over opfyldelse af mål for sagsbehandlingstider for byretterne i 2018⁵

SAGSTYPE	MÅL	RESULTAT	STATUS	AFVIGELSE	
STRAFFESAGER					
1. Alle almindelige straffesager	Andel under 2 mdr.	80%	80%	Opfyldt	0%
2. Nævninge- og domsmandssager	Andel under 4 mdr.	80%	59%	Ikke opfyldt	-21%
3. Tilståelsessager og sager uden domsmænd	Andel under 4 mdr.	80%	66%	Ikke opfyldt	-14%
4. Særlige voldssager	Andel under 37 dage		57%		
5. Voldtægtsager	Andel under 37 dage		47%		
6. Våbensager ¹	Andel under 37 dage		54%		

1) Domstolsstyrelsen opgør løbende målopfyldelsen vedrørende særlige voldssager, voldtægtsager og våbensager. Der afrapporteres løbende til Justitsministeriet. Der er ikke opstillet interne mål, da der er overvejelser om et samlet mål for straffesagskæden.

SAGSTYPE	MÅL	RESULTAT	STATUS	AFVIGELSE	
CIVILE SAGER					
7. Alle alm. sager, boligretssager og småsager	Andel under 6 mdr.	80%	66%	Ikke opfyldt	-14%
8. Hfh. alm. sager og boligretssager	Andel under 15 mdr.	70%	62%	Ikke opfyldt	-8%
9. Hfh. småsager	Andel under 9 mdr.	70%	54%	Ikke opfyldt	-16%
10. Alle forældreansvars- og ægteskabssager	Andel under 6 mdr.	80%	67%	Ikke opfyldt	-13%

SAGSTYPE	MÅL	RESULTAT	STATUS	AFVIGELSE	
FOGEDSAGER					
11. Almindelige fogedsager og betalingspåkrav	Andel under 3 mdr.	80%	69%	Ikke opfyldt	-11%
12. Særlige fogedsager	Andel under 2 mdr.	80%	75%	Delvist opfyldt	-5%
13. Tvangsauktioner - solgt efter 1. auktion	Andel under 5 mdr.	80%	76%	Delvist opfyldt	-4%

SAGSTYPE	MÅL	RESULTAT	STATUS	AFVIGELSE	
SKIFTESAGER					
14. Dødsboskiftesager - udlevering af bo	Andel under 2 mdr.	80%	75%	Delvist opfyldt	-5%
15. Tvangsopløsningssager - ekskl. likvidation	Andel under 3 mdr.	75%	86%	Opfyldt	11%
16. Gældssanering - indledte sager	Andel under 9 mdr.	80%	81%	Opfyldt	1%

Nærmere om udviklingen i målopfyldelsen

Samlet set er målopfyldelsen vedrørende sagsbehandlingstiderne ikke helt tilfredsstillende i 2018. En væsentlig årsag til denne vurdering er, at der alene er opfyldt ét mål ud af i alt tre mål på

⁵ Målene omfatter for nævninge- og domsmandssager alle afsluttede hovedforhandlede sager. Det tilsvarende gælder for tilståelsessager og sager uden domsmænd. Almindelige fogedsager og betalingspåkrav samt særlige fogedsager omfatter alle afsluttede sager.

straffesagsområdet, og at afvigelsen er på over 15 procentpoint for de to øvrige mål. Hertil kommer, at der ikke er nogen – hverken helt eller delvist - opfyldte mål på *civilsagsområdet*. Udviklingen skal dog også ses i lyset af, at byretterne i 2018 øgede aktiviteten og produktiviteten (målt som afsluttede vægtede sager pr. vægтет årsværk) med henholdsvis ca. 4 pct. og 5 pct.

Det hører også med til billedet, at byretterne modtog markant flere straffesager i 2018 end tidligere år. Retterne modtog i 2018 ca. 220.000 straffesager sammenlignet med 185.000 straffesager i 2017, svarende til en stigning på 17 pct. Denne udvikling gør sig også gældende for nævningesager og domsmandssager, der er de mest ressourcekrævende straffesager. Byretterne modtog således knap 270 nævningesager i 2018, som er et meget højt antal sammenlignet med tidligere år. Ligeledes modtog de i 2018 ca. 17.200 domsmandssager, hvilket er 1.200 flere domsmandssager end i 2017, svarende til en stigning på ca. 7 pct. Antallet af domsmandssager og nævningesager, hvor den tiltalte er arrestant, og som derfor har høj prioritet, er ligeledes steget med 266 sager fra 2017 til 2018, hvilket svarer til en stigning på 11 pct.

Der har derfor været stor aktivitet med behandling af disse ressourcekrævende straffesager. Når der ses på den gennemsnitlige sagsbehandlingstid, er sagsbehandlingstiderne for nævningesagerne forbedret i 2018 sammenlignet med 2017, mens der har været en mindre stigning i den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for domsmandssagerne i 2018. Det er fortsat ambitionen at øge målopfyldelsen på *straffesagsområdet*, og der arbejdes med initiativer og indsatser, som vurderes at kunne bidrage hertil, fx dialogmøder med retter med lav målopfyldelse med henblik på at identificere indsatser, der kan øge målopfyldelsen. Som et andet eksempel kan nævnes indsatsen i 2018 vedrørende bedre kapacitetsudnyttelse og kortere sagsbehandlingstid i bødesager gennem øget digitalisering og bedste praksis.

På *civilsagsområdet* er ingen af de fire mål opfyldt i 2018, hvilket isoleret set ikke er tilfredsstillende. Domstolsstyrelsen vurderer dog, at der er tæt sammenhæng mellem faldet i målopfyldelsen på *civilsagsområdet* og den øgede aktivitet på *straffesagsområdet*. I 2018 overgik de sidste retter også til det nye digitale civilsystem. Som bekendt har der været visse udfordringer vedrørende dette, der i et vist omfang kan have spillet ind på målopfyldelsen.

Det er ikke tilfredsstillende, at der på *fogedsagsområdet* alene er to delvist opfyldte mål. Der er således tale om en tilbagegang sammenlignet med fx 2016, hvor der var to opfyldte mål og et delvist opfyldt mål, og hvor målene var identiske. Det er styrelsens vurdering, at udviklingen skyldes, at en række retter har prioriteret navnlig *straffesagsområdet* højere. En analyse viser således, at der har været en reduktion i årsværksforbruget til civile sager og fogedsager fra 2017 til 2018. Til sammenligning har der været et øget årsværksforbrug til straffesager og skiftesager.

På *skiftesagsområdet* anses målopfyldelsen for tilfredsstillende, idet to ud af tre mål er opfyldt, mens det sidste mål er delvist opfyldt. Skifteretterne har modtaget væsentligt flere tvangsopløsningssager i 2018 end tidligere år. I 2017 modtog skifteretterne (ekskl. Sø- og Handelsretten) ca. 6.400 tvangsopløsningssager, mens de i 2018 modtog ca. 9.200 sager, svarende til en stigning på ca. 44 pct. Endvidere er skifteretterne udfordret af et fortsat stigende antal konkurskarantænesager. I 2017 afsluttede skifteretterne (ekskl. Sø- og Handelsretten) ca. 800 konkurskarantænesager, mens de i 2018 afsluttede ca. 1.050 sager, svarende til en stigning på 30 pct.

Den høje målopfyldelse for skiftesagsområdet i 2018 kan i 2019 blive udfordret af en fortsat stigning i antallet af tvangsopløsningssager og de yderligere konkurssager og konkurskarantænesager, der ses at følge heraf. I tilknytning hertil bemærkes, at en stor del af det samlede antal modtagne tvangsopløsningssager blev modtaget i december 2018. Fra januar til november 2018 havde byretterne modtaget ca. 5.700 tvangsopløsningssager, hvilket svarer til ca. 500 sager om måneden, mens byretterne i december 2018 modtog hele 3.500 sager.

Der vil i 2019 blive foretaget en revision af de opstillede mål for sagsbehandlingstiderne, således at der ved fastsættelsen af mål bl.a. tages højde for den seneste flerårsaftale om domstolenes økonomi samt det aktuelle sagsflow og behovet for it-udvikling mv. Dette skal sikre, at der arbejdes efter ambitiøse og realistiske mål. Målene for 2018 er videreført til 2019, således at domstolene vil arbejde efter disse, medens revisionen af målene pågår.

2.4.2.2. Landsretterne

Siden finanskrisen har landsretterne været udfordret af et stigende antal verserende ankesager og stigende sagsbehandlingstider som følge heraf, hvorfor der som led i aftalen om domstolenes økonomi for 2015-2018 blev afsat ekstra midler til at styrke sagsbehandlingen ved landsretterne.

Som led i planlægningen af den styrkede indsats opstillede landsretterne hver især mål for sagsbehandlingstiderne i 2015 til 2018. Målene er på nogle punkter forskellige for de to landsretter, fordi de afspejler den aktuelle situation og udfordringer i den enkelte landsret. Efter udgangen af 2018 er status, at alene et begrænset antal af det samlede antal opstillede mål for året er helt eller delvist opfyldt, hvilket er et væsentligt fald sammenlignet med 2017, hvor knap halvdelen af målene var opfyldt. Udviklingen skal ses i lyset af, at en række af målene er blevet skærpet fra 2017 til 2018, samt at domstolene for tiden behandler et højt antal nævningesager samt øvrige sagskomplekser med et betydeligt antal retsdage.

Det stigende antal afsluttede nævningesager ved byretterne i 2017 og 2018 ses således også afspejlet i antallet af nævningesager, der ankes til landsretterne. I 2018 modtog landsretterne samlet set ca. 80 nævningesager, hvilket er en stigning på ca. 40 pct. sammenlignet med 2017 og en stigning på ca. 70 pct. sammenlignet med 2016.

Antallet af ekstra retsdage i straffesager ved Vestre Landsret er steget med ca. 10 pct. fra 2017 til 2018. Ved Østre Landsret har der været et fald på ca. 15 pct. i samme periode. Ligeledes er antallet af ekstra retsdage i civile sager ved Vestre Landsret mere end fordoblet fra 2017 til 2018, hvoraf stigningen overvejende kan henføres til de civile 1. instanssager. Ved Østre Landsret er antallet af ekstra retsdage i civile sager steget med ca. 30 pct. i samme periode, hvoraf stigningen overvejende kan henføres til de civile ankesager. Samlet set er der fortsat tale om et højt niveau af ekstra retsdage sammenlignet med tidligere år. Udviklingen vurderes bl.a. at være forårsaget af det store antal såkaldte banksager, der behandles ved domstolene i disse år, ligesom udviklingen i antallet af nævningesager også vurderes at have betydning.

Vestre Landsret har opgjort det samlede antal af berammede timer til hovedforhandling i nævningesager og ankesager med domsmænd i perioden 2011-2018. I gennemsnit var der berammet ca. 400 timer om året til hovedforhandling i nævningesager i perioden 2011-2017, mens dette tal var steget til ca. 800 timer i 2018. Ligeledes var der berammet ca. 4.000 timer om året til hovedforhandling i ankesager med domsmænd i perioden 2011-2017, mens der i 2018 var berammet ca. 4.400 timer. Henset til udviklingen i antallet af ekstra retsdage er resultatet af opgørelsen ikke overraskende.

Nævningesagerne, straffeankesagerne og de civile ankesager optog i 2018 således et større ressourceforbrug ved landsretterne end tidligere, hvilket også kan være med til at forklare, hvorfor antallet af verserende sager ved landsretterne⁶ samlet set er steget med ca. 300 sager i 2018, idet både antallet af verserende civile sager og straffesager er øget. Vurderingen er således, at der fortsat er en overbeholdning af sager ved landsretterne, hvoraf størstedelen kan henføres til straffeankesager og civile ankesager.

---

⁶ Der er et databrud mellem 2017 og 2018 vedrørende opgørelsen af antallet af verserende civile sager, idet bl.a. brugen af koden "fejloprettelse" i det nye civilsystem har medført, at det har været nødvendigt at ændre på forretningsreglerne for statistikudarbejdelse vedrørende de civile sager.

De gennemsnitlige sagsbehandlingstider for civile ankesager, nævningsager, straffeankesager og straffekæremål er alle steget i 2018 sammenlignet med 2017. Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid er således steget med knap en måned for såvel straffeankesagerne og de civile ankesager. Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for de civile 1. instanssager ligger på et nogenlunde uændret niveau⁷.

Det er en udfordring, at et antal retsmøder aflyses med kort varsel. Retsmøder aflyses, hvis hovedforhandlingen må omberammes, fx på grund af sygdom eller advokat/forsvarerskift, eller hvis en civil sag hæves som forligt, eller anke af byrettens dom i øvrigt frafaldes. Landsretterne forsøger at imødegå udfordringerne ved at beramme et ekstra antal sager i forventning om, at et vist antal sager falder bort med kort varsel, ligesom landsretterne i videst muligt omfang forsøger at beramme andre sager, når sager med kort varsel falder bort.

Mere overordnet set er antallet af verserende sager ved landsretterne siden begyndelsen af 2015 reduceret fra ca. 5.000 sager til ca. 4.100 sager ved udgangen af 2018, men antallet af sager skal reduceres yderligere for, at det vil være muligt at realisere det overordnede mål om korte sagsbehandlingstider. Domstolsstyrelsen er i dialog med landsretterne herom, herunder hvilke initiativer der er påkrævet. Som led heri vil der også skulle foretages en revision af landsretternes mål for sagsbehandlingstiderne i lyset af den netop indgåede flerårsaftale og øvrige aktuelle forhold.

2.4.3. Procesbevillingsnævnet⁸

Procesbevillingsnævnet behandler i afdelingen for appeltilladelser ansøgninger om appeltilladelse til landsretten og til Højesteret i civile sager og i straffesager. I Procesbevillingsnævnets afdeling for fri proces behandler nævnet navnlig klager over Civilstyrelsens afslag på fri proces.

2.4.3.1 Målopfyldelse

I 2018 var det Procesbevillingsnævnets mål, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i begge nævnets afdelinger ikke oversteg 8 uger. I tabel 2.7 ses den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i sager om appeltilladelser og fri proces i forhold til de fastlagte mål.

Tabel 2.7. Målopfyldelse for Procesbevillingsnævnets sagsbehandlingstider

Sagsbehandlingstider	Mål for gennemsnitlig sagsbehandlingstider	Resultat 2018	Afvigelse 2018
Appeltilladelser	8 uger	11,4 uger	3,4 uger
Fri proces	8 uger	5,8 uger	2,2 uger

Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for behandling af ansøgninger om appeltilladelser var 11,4 uger i 2018. Det svarer til en stigning på 2,7 uger sammenlignet med 2017, hvor den gennemsnitlige sagsbehandlingstid var 8,7 uger.

Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for behandlingen af klager over Civilstyrelsens afslag på fri proces var 5,8 uger i 2018. Det svarer til en forbedring på 1,9 uger sammenlignet med 2017, hvor den

⁷ Der er et databrud vedrørende opgørelsen af den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for de civile sager, idet landsretterne – ligesom de øvrige retter - er overgået til det nye civilsystem. Dette medfører en længere gennemsnitlig sagsbehandlingstid, idet modtagelsen af sagerne ved landsretten i det nye system er defineret anderledes end tidligere. For de civile 1. instanssagerne betyder det fx, at modtagelsen nu er defineret som det tidspunkt, hvor byretten modtog sagen og ikke som tidligere det tidspunkt, hvor landsretterne modtog sagen efter henvisning fra byretten.

⁸ Procesbevillingsnævnet udgiver en årsberetning i juni, hvor der redegøres nærmere for Procesbevillingsnævnets virksomhed. Årsberetningerne kan ses på Procesbevillingsnævnets [hjemmeside](#).

gennemsnitlige sagsbehandlingstid var 7,7 uger.

Det har været Procesbevillingsnævnets mål de senere år, at der skal afsluttes mindst 135 sager pr. årsværk. I 2018 afsluttede nævnet 115 sager pr. årsværk.

2.4.3.2 Analyse og uddybende bemærkninger om målopfyldelsen

I 2018 modtog nævnets afdeling for appeltilladelser 2.237 ansøgninger om appeltilladelse. Dette er 119 færre end i 2017, hvor afdelingen modtog 2.356 sager.

I 2018 modtog nævnets afdeling for fri proces 662 klager over afslag på fri proces. Dette er 120 færre end i 2017, hvor afdelingen modtog 782 sager.

Procesbevillingsnævnets årsværksforbrug i 2018 er på niveau med perioden 2015-2017. Produktiviteten pr. medarbejder er dog lidt lavere end i de foregående år, jf. tabel 2.8. Produktiviteten beregnes med udgangspunkt i det samlede antal afsluttede sager, som for 2018 er lavere end i de foregående år. Faldet i produktivitet pr. medarbejder skal blandt andet ses i lyset af, at alle former for administration og varetagelse af øvrige opgaver ikke indgår i produktivitsberegningen, og at der i 2018 eksempelvis er ydet en særligt stor indsats i forbindelse med oplæring af nye medarbejdere og implementeringen af den nye databeskyttelseslovgivning.

Tabel 2.8. Udviklingen i antal afsluttede sager pr. årsværk 2014-2018

Antal sager og årsværk	2014	2015	2016	2017	2018
Antal afsluttede sager ¹	2.830	3.410	3.345	3.219	2.815
Antal årsværk	20,7	24,0	24,3	24,0	24,4
Antal afsluttede sager pr. årsværk ²	137	142	138	134	115

Note 1: Antal afsluttede sager indeholder både afsluttede sager om appeltilladelse og fri proces, men ikke afsluttede sager om anmodning om genoptagelse og anmodninger om aktindsigt, der bliver behandlet på særskilte sager.

Note 2: Barselsorlov og anden orlov er trukket ud af årsværksforbruget.

2.5. Forventninger til det kommende år

Domstolene er i gang med at fastlægge strategien for 2019 til 2022, herunder at revidere mål og indsatsområder for de kommende år. Strategien forventes at være på plads i foråret 2019. I den foreløbige handlingsplan for Danmarks Domstole 2019 er der derfor taget udgangspunkt i de eksisterende fem fokusområder, idet der dog sker en særlig prioritering af digitaliseringsindsatserne.

- digital behandling af civile sager
- straffesagsområdet
- familieretten
- småsagsprocessen
- ledelsesudvikling

Digital behandling af civile sager og straffesagsområdet omhandler den fortsatte digitalisering ved domstolene. Indsatsen om digital behandling af civile sager vil i første række navnlig fokusere på en løsning af de udfordringer, der er konstateret vedrørende Civilsystemet. Herudover vil der på it-området skulle fokuseres på, at supporten af straffesagssystemet, skiftesagssystemerne og tvangsauktions-systemet udløber i begyndelsen af 2020, hvilket betyder, at udviklingen af nye systemer skal prioriteres meget højt. Endelig er der i sagens natur en tæt sammenhæng mellem digitaliseringsindsatserne og digitaliseringsstrategien for 2019-2022.

Familieretten omhandler implementering af de nye regler om behandling af de familieretlige sager, som træder i kraft pr. 1. april 2019. Området om *småsagsprocessen* afventer ledige ressourcer til at implementere en række initiativer, der skal understøtte en bedre og mere ensartet praksis for behandling af småsager ved domstolene. Endelig fortsætter de i 2018 iværksatte kompetenceudviklingsforløb til samtlige ledelseslag ved domstolene i 2019.

Herudover vil der være *væsentlige indsatser* i 2019 vedrørende implementeringen af lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet (navnlig etableringen af Ungdomskriminalitetsnævnet), etableringen af en domsdatabase, yderligere digitalisering af fogedsagsområdet, etablering af administrative fællesskaber ved retterne, ny hjemmeside for domstolene samt Ugens Dom – retsstof til eftertanke.

Særligt om forventningerne til domstolenes økonomi. Danmarks Domstole havde i 2018 et merforbrug på 21,9 mio. kr. på de fire hovedkonti med driftsbevillinger. Domstolene havde fået adgang til forbrug af opsparing, og merforbruget svarer til ca. 0,1 pct. af de ordinære driftsindtægter.

Tabel 2.9. Forventninger til det kommende år

Mio. kr.	Regnskab 2018	Grundbudget 2019
Bevilling og øvrige indtægter	-1.910,2	-1.959,6
Udgifter	1.932,1	1.980,4
Resultat	21,9	20,8

I 2019 budgetteres under de fire hovedkonti med driftsbevillinger med samlede udgifter, der overstiger bevillingen og øvrige indtægter med ca. 21 mio. kr. Der skal bl.a. ske finansiering af domstolenes omkostninger til implementering af familieretten samt deraf afledte omkostninger som følge af en overgangsbestemmelse, som betyder, at domstolene skal færdigbehandle et større antal igangværende sager. Underskuddet finansieres ved brug af domstolenes akkumulerede overskud.

3. Regnskab

I dette kapitel redegøres for Danmarks Domstoles ressourceforbrug i finansåret 2018. I afsnit 3.2. og 3.3. aflægges en samlet resultatopgørelse og balance for Danmarks Domstole, som omfatter følgende driftskonti: 11.41.01. Domstolsstyrelsen, 11.41.02. Retterne, 11.41.04. Procesbevillingsnævnet og 11.41.05. Tinglysningen.

Afsnit 3.4. til 3.6. viser endvidere udviklingen i egenkapital, likviditetsordning samt opfølgning på lønsumsloft. I afsnit 3.7 aflægges bevillingsregnskab for alle hovedkonti under §11.4. Retsvæsenet.

Der er i kapitel 3 anvendt data fra Statens Koncern System og Navision Stat.

3.1. Anvendt regnskabspraksis

Der henvises til bilag 4 for en beskrivelse af anvendt regnskabspraksis.

3.2. Resultatopgørelse mv.

Årets resultat blev et underskud på 21,9 mio. kr., jf. tabel 3.1. Underskuddet finansieres af domstolenes samlede opsparing.

De ordinære driftsindtægter, hvoraf hovedparten udgøres af nettoudgiftsbevillingen, er på 1.899,6 mio. kr. Den indtægtsførte bevilling er fra 2017 til 2018 steget med 41,3 mio. kr., som primært skyldes den almindelige pris- og lønopregning.

Personaleomkostningerne er på 1.233,5 mio. kr. og udgør ca. 65 pct. af de samlede ordinære driftsomkostninger. Personaleomkostningerne er steget med 41,6 mio. kr. svarende til en stigning på ca. 3 pct. Stigningen i personaleomkostningerne kan henføres til de budgetmæssige virkninger af de overenskomstmæssige reguleringer i 2017 og 2018.

Afskrivningerne er faldet fra 54,2 mio. kr. i 2017 til 50,1 mio. kr. i 2018. Afskrivningerne afspejler bl.a. tidligere års investeringer i videokonferenceudstyr, udskiftning af pc-udstyr samt Civilsystemet. De faldende afskrivninger skyldes bl.a. at afskrivningerne på det digitale tinglysningssystem er ved at være tilendebragt.

Andre ordinære driftsomkostninger beløber sig til 323,7 mio. kr., som er ca. 40 mio. kr. højere sammenlignet med 2017. Udviklingen i de ordinære driftsomkostninger afspejler flere tendenser, bl.a. stigende udgifter til AES (arbejdsmarkeds erhvervsforsikring) som følge af en stigning i bidragssatsen. Herudover har der været væsentlige omkostninger forbundet med drift af det nye civilsystem, idet der i august 2018 blev nedsat en taskforce med henblik på at udarbejde en analyse af mulighederne for at forbedre Civilsystemet, jf. afsnit 2.2.1. Endelig er der foretaget flere hensættelser til imødekommelse af reetableringsforpligtigelser i forbindelse med kommende fraflytninger af eksisterende lejemål.

Domstolene har i 2018 haft driftsindtægter på 8,6 mio. kr., som primært stammer fra retternes behandling af sager, f.eks. efter konkurslovens § 153 og 154, skiftelovens § 10, stk. 2, og § 45, stk. 2, m.v. Indtægterne tilfalder statskassen og kan efter de nuværende budgetregler anvendes af domstolene.

Tabel 3.1. Resultatopgørelse - Danmarks Domstole

Resultatopgørelse (mio. kr.)	R 2017	R 2018	B 2019
Ordinære driftsindtægter			
Bevilling	-1.857,8	-1.899,1	-1.948,1
Salg af varer og tjenesteydelser	-0,7	-0,5	-0,5
Eksternt salg af varer og tjenester	-0,7	-0,5	-0,5
Internt salg af varer og tjenester			
Ordinære driftsindtægter i alt	-1.858,5	-1.899,6	-1.948,6
Ordinære driftsomkostninger			
Forbrugsomkostninger			
Husleje	308,1	307,1	317,3
Forbrugsomkostninger i alt	308,1	307,1	317,3
Personaleomkostninger			
Lønninger	1.083,3	1.118,9	1.162,4
Pension	154,0	160,3	169,1
Lønrefusion	-44,3	-48,4	-47,0
Andre personaleomkostninger	-1,2	2,7	1,5
Personaleomkostninger i alt	1.191,9	1.233,5	1.286,0
Af- og nedskrivninger	54,2	50,1	45,9
Internt køb af varer og tjenesteydelser	9,0	8,5	8,5
Andre ordinære driftsomkostninger	283,3	323,7	314,7
Ordinære driftsomkostninger i alt	1.846,4	1.922,8	1.972,4
Resultat af ordinær drift	-12,1	23,3	23,8
Andre driftsposter			
Andre driftsindtægter	-9,3	-8,6	-9,0
Andre driftsomkostninger	0,0	0,0	0,0
Resultat før finansielle poster	-21,4	14,6	14,8
Finansielle poster			
Finansielle indtægter	-1,9	-2,0	-2,0
Finansielle omkostninger	9,9	9,3	8,0
Resultat før ekstraordinære poster	-13,4	21,9	20,8
Ekstraordinære poster	0,0	0,0	0,0
Årets resultat	-13,4	21,9	20,8

Budgettet for 2019 viser et merforbrug på ca. 21 mio. kr. I 2019 vil der bl.a. fortsat være behov for ekstraordinære midler til implementeringen af familieretten pr. 1. april 2019. Underskuddet finansieres af domstolenes opsparring.

Resultatdisponering

Årets resultat på -21,9 mio. kr. er finansieret af det overførte overskud, jf. tabel 3.2.

Tabel 3.2. Resultatdisponering

Mio. kr.	2016	2017	2018
Disponeret til overført overskud	4,7	-13,4	21,9

3.3. Balance

I tabel 3.3 er balancen pr. 31. december 2018 opstillet. Balancen er samlet for Danmarks Domstole og viser aktiver og passiver for i alt 973,2 mio. kr. mod 1.003,9 mio. kr. ultimo 2017. Udviklingen skyldes bl.a. et fald i anlægsaktiver og i egenkapitalen som følge af årets resultat.

Tabel 3.3. Balance for Danmarks Domstole 2018

Note	Aktiver (mio. kr.)	2017	2018	Note	Passiver (mio. kr.)	2017	2018
	Anlægsaktiver				Egenkapital		
1	Immaterielle anlægsaktiver				Startkapital	29,2	29,2
	Færdiggjorte udviklingsprojekter	126,2	112,5		Reserveret egenkapital		
	Erhvervede koncessioner m.v.	1,1	0,8				
	Udviklingsprojekter under opførelse	7,9	0,5		Overført overskud	119,0	97,1
	Immaterielle anlægsaktiver i alt	135,2	113,8		Egenkapital i alt	148,2	126,3
2	Materielle anlægsaktiver				Hensættelser	18,5	29,3
	Grunde, arealer og bygninger	12,1	15,1				
	Infrastruktur				Langfristede gældsposter		
	Produktionsanlæg og maskiner				FF4 Langfristet gæld	168,6	151,4
	Transportmateriel	0,9	1,2		FF6 Bygge og IT-kredit		
	Inventar og it-udstyr	24,5	15,1				
	Igangværende arbejder for egen regning	0,2	0,0		Prioritetsgæld		
	Materielle anlægsaktiver i alt	37,7	31,4		Anden langfristet gæld		
	Finansielle anlægsaktiver				Statsgæld		
	Statsforskrivning	29,2	29,2		Langfristet gæld i alt	168,6	151,4
	Anlægsaktiver i alt	202,1	174,4				
	Omsætningsaktiver				Kortfristede gældsposter		
	Tilgodehavender	54,7	42,9		Leverandører af varer og tjenesteydelser	61,7	57,8
	Periodeafgrænsningsposter	24,0	20,8		Anden kortfristet gæld	434,2	444,4
	Likvide beholdninger				Skyldige feriepenge	159,2	163,0
	FF5 Uforrentet konto	242,8	305,1		Periodeafgrænsningsposter	13,6	0,8
	FF7 Finansieringskonto	397,8	349,8		Kortfristet gæld i alt	668,7	666,1
	Andre likvider	82,5	80,1				
	Likvide beholdninger i alt	723,1	735,1		Gæld i alt	837,3	817,5
	Omsætningsaktiver i alt	801,8	798,8		Passiver i alt	1.003,9	973,2
	Aktiver i alt	1.003,9	973,2				

Der henvises endvidere til note 3 i kapitel 4 om eventuel forpligtigelser

Balancens aktiver

De immaterielle anlægsaktiver er ultimo 2018 på 113,8 mio. kr., heraf udgør færdiggjorte it-udviklingsprojekter 112,5 mio. kr. De færdiggjorte it-projekter består bl.a. af Civilsystemet tillige med andre systemer, der understøtter retternes sagsbehandling. De materielle anlægsaktiver er på 31,4 mio. kr. De samlede anlægsaktiver er faldet fra 202,1 mio. kr. i 2017 til 174,4 mio. kr. Efter flere større anskaffelser i 2016 og færdiggørelse af en række større it-projekter i 2017 og 2018 har afskrivningerne i 2018 været væsentlig større end tilgangen af nye investeringer. Der henvises i øvrigt til note 1 og 2 i kap. 4.

Balancens passiver

Det akkumulerede overførte overskud er på 97,1 mio. kr. ultimo 2018.

Der er i balancen hensættelser for 29,3 mio. kr. som hovedsagelig vedrører hensættelser til reetablering af lejemål ved evt. fraflytning samt en mindre personalemæssig hensættelse. Hensættelserne er steget i 2018 som følge af indgåelse af kontrakt om en ny retsbygning til Østre Landsret, hvorfor der er hensæt midler til reetablering af de nuværende lejemål.

De to store balanceposter likvide beholdninger (aktiver) og anden kortfristet gæld (passiver, kortfristede gældsposter) udgør primært indbetalinger for december måned 2018 af bo- og tinglysningsafgifter. Domstolsstyrelsen modtager afgifterne løbende fra retterne, men der kan ikke afregnes til Skatteministeriet (§ 38) før i begyndelsen af den efterfølgende måned i nyt år. I forbindelse med årsskiftet vil det tidligst ske primo januar 2019, da retternes regnskabstal for december måned først registreres i Navision Stat umiddelbart efter regnskabsafslutningen ved retterne pr. 31. december.

3.4. Egenkapitalforklaring

Egenkapitalens sammensætning består af startkapital og overført overskud.

Tabel 3.4. Egenkapitalforklaring

Egenkapital primo	2017	2018
Startkapital primo	-29,2	-29,2
Startkapital ultimo	-29,2	-29,2
Overført overskud primo	-105,6	-119,0
Primoregulering/flytning mellem + bogføringskredse		
+ Regulering af det overførte overskud		
+ Overført fra årets resultat	-13,4	21,9
- Bortfald af årets resultat	0,0	0,0
+ Overførsel af reserveret bevilling	0,0	0,0
Overført overskud ultimo	-119,0	-97,1
Egenkapital ultimo	-148,2	-126,3

Ved udgangen af 2017 var det videreførte overskud på 119 mio. kr. Årets negative resultat på 21,9 mio. kr. reducerer det videreførte overskud til 97,1 mio. kr. Sammen med startkapitalen på 29,2 mio. kr. udgør domstolens egenkapital ultimo 2018 således 126,3 mio. kr.

3.5. Likviditet og låneramme

I 2018 blev 62 pct. af lånerammen udnyttet., jf. tabel 3.5.a. Trækket på lånerammen vedrører primært investeringer i nye it-systemer, som understøtter retternes sagsbehandling. Færdiggørelse af flere udviklingsprojekter samt mindre tilgang af nye investeringer har medført større afskrivninger end den samlede tilgang. I 2019 forventes en stigende udnyttelsesgrad.

Tabel 3.5.a. Udnyttelse af låneramme

Mio. kr.	2018
Summen af immaterielle og materielle anlægsaktiver	145,2
Låneramme på FL 2018	235,5
Udnyttelsesgrad i pct.	62 pct.

Tabel 3.5.b. Likviditetsoversigt

Likviditetsoversigt	mio. kr.
FF4	
Samlede anlægsaktiver	145,2
Saldo FF4 konto	151,4
Beløb til overførsel i 2019	-6,2
FF5	
Nettoomsætningsaktiver i alt	310,0
Saldo FF5 konto	305,1
Beløb til overførsel i 2019	4,9

Ved årsafslutningen er der i supplementsperioden en række bevægelser på balancen, hvoraf den afledte likviditetsoverførsel efter disponeringsreglerne først kan ske i 2019. Disse omflytninger fremgår af tabel 3.5.b. Flytning af likviditet foretages både for FF4s og FF5s vedkommende ved udgangen af januar 2019.

Domstolsstyrelsen har dispensation til at blande midler omfattet af likviditetsordningen med midler, der ikke er omfattet. Dispensationsordningen tilsigter, at likviditetsordningen på domstolsområdet administreres så tæt på reglerne som muligt. Aftalen med Moderniseringsstyrelsen er senest revideret i december 2013.

3.6. Opfølgning på lønsumsloft

For hver af de fire driftskonti under Danmarks Domstole er lønforbruget i tabel 3.6 sammenholdt med lønsumsloftet. Det samlede lønforbrug i 2018 er på 1.232,0 mio. kr. Årets lønsumsloft var 1.243,0 mio. kr. Den akkumulerede opsparring af lønsum stiger således med 11,0 mio. kr. Opsparingen på hovedkonto 11.41.02. Retterne afspejler et større underskud på øvrig drift.

Tabel 3.6. Bogføring af opsparring lønsum 2018

Hovedkonto (mio. kr.)	11.41.01	11.41.02	11.41.04	11.41.05
Lønsumsloft FL	65,0	1.116,4	16,8	44,2
Lønsumsloft inkl. TB/aktstykker	73,0	1.109,0	16,8	44,2
Lønforbrug under lønsumsloft	68,4	1.108,7	16,0	38,8
Årets resultat	4,6	0,3	0,8	5,4
Akk. opsparring ultimo 2017	0,0	143,3	0,4	10,1
Akk. opsparring ultimo 2018	4,6	143,6	1,1	15,4

3.7. Bevillingsregnskab

Bevillingsregnskabet for Danmarks Domstoles 4 driftskonti samt de udgiftsbaserede konti fremgår af tabel 3.7.

Tabel 3.7 Bevillingsregnskab

Hovedkonto	Navn	Bevillingstype	Mio. kr.	Bevilling	Regnskab	Afvigelse	Videreførelse Ultimo 2018
11.41.01	Domstolsstyrelsen	Driftsbevilling	Udgifter	95,1	95,7	0,6	6,9
			Indtægter	-1,6	-2,5	-0,9	
11.41.02	Retterne	Driftsbevilling	Udgifter	1.713,2	1.748,8	35,6	5,8
			Indtægter	-5,5	-8,6	-3,1	
11.41.04	Procesbevillingsnævnet	Driftsbevilling	Udgifter	21,2	20,7	-0,5	0,8
			Indtægter				
11.41.05	Tinglysningen	Driftsbevilling	Udgifter	76,7	66,9	-9,8	83,6
			Indtægter				
11.42.01	Sagsgodtgørelse	Driftsbevilling	Udgifter	93,6	101,2	7,6	
			Indtægter				
11.42.02	Fri proces	Lovbunden	Udgifter	481,2	444,0	-37,2	
			Indtægter				
11.42.03	Erstatninger m.v.	Anden bevilling	Udgifter	3,3	0,4	-2,9	
			Indtægter				
11.43.01	Retsafgifter	Anden bevilling	Udgifter				
			Indtægter	-427,0	-434,0	7,0	

Regnskabsmæssige forklaringer:§11.41.01. Domstolsstyrelsen

På udgiftssiden er der en mindre afvigelse på 0,6 mio. kr., som ikke giver anledning til bemærkninger. På indtægtssiden er der opnået merindtægter på 0,9 mio. kr., hvoraf ekstraordinære indtægter på ca. 0,6 mio. kr. stammer fra Egmontfonden. Indtægterne finansierer tilsvarende udgifter på udgiftssiden. Projektet vedrører udvikling af en samarbejdsmodel for retternes løsning af forældres tvister om børn med særlig fokus på børnenes trivsel. Årets resultat blev et overskud på 0,3 mio. kr.

§11.41.02. Retterne

Afvigelsen på udgiftssiden er på ca. 2 pct. Merforbruget skyldes bl.a., at udgifter til ordningen med fast adgangskontrol ved 5 byretter finansieres af retternes opsparring. Afvigelsen på indtægtssiden skyldes primært ekstraordinære indtægter som led i behandlingen af sager efter f.eks. konkurslovens § 153 og 154, skiftelovens § 10, stk. 2, og § 45, stk. 2, m.v.

§11.41.04. Procesbevillingsnævnet

På udgiftssiden er der et mindreforbrug på 0,5 mio. kr. svarende til en afvigelse på ca. 3 pct. Afvigelsen giver ikke anledning til bemærkninger.

§11.41.05. Tinglysning

Årets resultat blev et overskud på 9,8 mio. kr. Afvigelsen på udgiftssiden skyldes et fald i afskrivningerne vedrørende udviklingen af det digitale tinglysningssystem.

§11.42.01. Sagsgodtgørelse (anden bevilling)

Afvigelsen mellem bevilling og regnskab er et merforbrug på 7,6 mio. kr. svarende til ca. 7 pct. Domstolsstyrelsen har hjemmel til at afholde udgifter ud over bevillingen. Udgifterne i 2018 er på 101,2

mio. kr., hvilket er en stigning på 4,8 mio. kr. sammenlignet med 2017. Stigningen skyldes primært en stigning i udgifterne til domsmænd og lægdommere.

§11.42.02. Fri proces (lovbunden bevilling)

Afvigelsen mellem bevilling og regnskab er et mindreforbrug på 37,2 mio. kr. svarende til en afvigelse på 8 pct. Afvigelsen skyldes bl.a. at indtægter fra omkostninger tilkendt statskassen (dvs. hvor den tabende part skal betale sagens omkostninger) fortsat ligger på et højt niveau sammenlignet med tidligere år.

§11.42.03. Erstatninger m.v. (anden bevilling)

Der er et mindreforbrug på 2,9 mio. kr. Mindreforbruget skyldes, at domstolene i 2018 kun har udbetalt erstatning i få sager.

§11.43.01. Indtægter fra retsafgifter m.v

Afvigelsen er på 7 mio. kr. svarende til 2 pct. og giver ikke anledning til bemærkninger.

4. Bilag

4.0. Anvendt regnskabspraksis

Danmarks Domstole har ikke ændret regnskabspraksis siden aflæggelsen af åbningsbalancen i juni 2005. Åbningsbalancen er udarbejdet i overensstemmelse med aktstykke 163 af 24. juni 2004 samt Moderniseringsstyrelsens procesvejledninger 1-5. De regnskabsmæssige registreringer følger Regnskabsbekendtgørelsen og Finansministeriets Økonomisk Administrative Vejledning. Regnskabet er udarbejdet på grundlag af data fra Navision Stat og Statens Koncern System.

Årsrapporten er udarbejdet efter de regnskabsprincipper, der anvendes i staten for omkostningsbaserede regnskaber og bevillinger. Dog har Domstolsstyrelsen siden 2007 haft dispensation fra ordningen vedr. selvstændig likviditet, idet der for virksomheden, Danmarks Domstole, sker en sammenblanding af likvide midler fra hovedkonti, som er omfattet af ordningen om selvstændig likviditet, og fra hovedkonti, som ikke er omfattet af ordningen. Likviditeten afregnes månedsvis med Moderniseringsstyrelsen efter aftale.

Herudover har Domstolsstyrelsen følgende dispensationer fra Moderniseringsstyrelsen:

- Inventar og tjenestebiler saldoafskrives ved retterne.
- Indretning af nye retssale afskrives linært over 10 år efter reglerne om særindretning af lejede lokaler.
- Domstolsstyrelsen straksafskriver i henhold til Moderniseringsstyrelsens vejledning om håndtering af it-bunker som udgangspunkt alt it-udstyr under 50.000 kr. Dog afskrives større engangsinvesteringer, jf. regnskabsinstruks for Domstolsstyrelsen.
- Fra 2010 og frem hensættes der midler til reetablering og istandsættelse af lejemål i forbindelse med fraflytning efter lejekontraktens uopsigelsesperiode.
- Domstolsstyrelsen anvender ikke principperne om anlægsløn i forbindelse med it-udviklingsprojektet til civile sager (JFS-civil). Udviklingsprojektet blev igangsat ved aktstykke 118 af 30. april 2009, og dermed er anlægsløn ikke en del af den oprindelige businesscase. For fremtidige it-udviklingsprojekter vil principperne om anlægsløn blive anvendt.

Domstolsstyrelsens opgørelse af generelle fællesomkostninger fraviger vejledningen om *Regnskabsregistrering af generelle fællesomkostninger*. Ifølge det andet princip i vejledningen skal alle i lønramme 38/løngruppe 2 og op medregnes som generelle fællesomkostninger. Domstolsstyrelsen fraviger dette princip, da dommerne, som bidrager til domstolenes udadrettede finanslovsformål, ellers ville blive medregnet som generelle fællesomkostninger. Det fremgår endvidere af vejledningen, at udgifter til husleje, varme, el og porto skal medregnes som generelle fællesomkostninger. Domstolsstyrelsen medregner ikke den andel af disse omkostninger, som kan henføres til de udadrettede finanslovsformål. Domstolsstyrelsen henfører således den andel af de bygningsmæssige omkostninger, som vedrører de brugerrettede arealer, deriblandt retssalene, til de udadrettede finanslovsformål. De områder, hvor Domstolsstyrelsen fraviger principperne, er i overensstemmelse med Moderniseringsstyrelsens vejledning *Indplacering af generelle fællesomkostninger eller ej* fra maj 2016.

Domstolsstyrelsen har med virkning fra februar 2019 ændret konteringspraksis for kontiene tilknyttet hovedkonto 11.42.02. Fri proces og udgifter til advokathjælp. Baggrunden herfor er et ønske om bedre mulighed for at følge udviklingen af omkostningerne mere detaljeret. Ændringen har medført, at navngivningen af kontiene 46.54 i Navision er ændret, hvorfor det er nødvendigt at anvende en kontobro til opgørelse af historiske data.

4.1. Noter til resultatopgørelsen og balance

Domstolsstyrelsen har ingen noter til resultatopgørelsen, idet personaleoplysninger fremgår af tabel 2.1. I henhold til vejledningen skal der udarbejdes noter til immaterielle anlægsaktiver og materielle anlægsaktiver samt supplerende noter, hvis det er nødvendigt for forståelsen af regnskabet. Domstolsstyrelsen har på den baggrund tilføjet en note om eventualforpligtelser. Noterne til balancen aflægges under ét for Danmarks Domstole.

Tabel 4.1. Note 1- Immaterielle anlægsaktiver

Kr.	Færdiggjorte udviklingsprojekter	Erhvervede koncessioner, patenter, licenser mv.	Udviklingsprojekter under udførelse	I alt
Kostpris Primokorrektioner og flytning ml. bogføringskredse	319.824.878	31.963.060	22.916.183	374.704.120
Tilgang	20.480.269	366.750	8.716.479	29.563.498
Afgang		0	-16.090.397	-16.090.397
Kostpris pr. 31.12.2018	340.305.147	32.329.810	15.542.265	388.177.221
Akkumulerede afskrivninger	-227.105.193	-31.545.513		-258.650.707
Akkumulerede nedskrivninger	-682.385		-15.002.809	-15.685.194
Akumulerede af- og nedskrivninger 31.12.2018	-227.787.578	-31.545.513	-15.002.809	-274.335.901
Regnskabsmæssig værdi pr. 31.12.2018	112.517.568	784.297	539.455	113.841.320
Årets afskrivninger	-34.161.732	-635.152		-34.796.884
Årets nedskrivninger	0	0		0
Årets af og nedskrivninger 2018	34.161.732	635.152	0	34.796.884
Afskrivningsperiode	8 år	3 år		

Tabel 4.2. Note 2 - Materielle anlægsaktiver

Kr.	Grunde, arealer og bygninger 1)	Transport materiel	Inventar og it udstyr	I alt
Kostpris	27.479.299	4.695.449	160.612.214	192.786.961
Primokorrekationer og flytning ml. bogføringskredse				
Tilgang	5.530.391	700.548	2.966.805	9.197.745
Afgang		-125.000	0	-125.000
Kostpris pr 31.12.2018	33.009.690	5.270.997	163.579.019	201.859.706
Akkumulerede afskrivninger	-17.915.661	-4.110.510	-146.668.563	-168.694.733
Akkumulerede nedskrivninger			-1.798.919	-1.798.919
Akkumulerede af- og nedskrivninger 31.12.2018	-17.915.661	-4.110.510	-148.467.481	-170.493.652
Regnskabsmæssig værdi pr. 31.12.2018	15.094.029	1.160.487	15.111.538	31.366.054
Årets afskrivninger	-2.581.985	-334.434	-12.343.398	-15.259.818
Årets nedskrivninger			0	0
Årets af- og nedskrivninger	-2.581.985	-334.434	-12.343.398	-15.259.818
Afskrivningsperiode	10 år	5 år	3/5 år	

Ad 1. Dækker over indretning af nye retssale.

Kr.	Igangværende arbejder for egen regning
Primosaldo pr 1. januar 2018	196.800
Tilgang	3.309.548
Afgang	-3.506.348
Overført til færdige materielle anlægsaktiver	0
Kostpris pr. 31.12.2018	

Note 3. Eventualforpligtigelser

Der blev i 2011 anlagt et gruppesøgsmål om den digitale tinglysning mod Domstolsstyrelsen, hvor der blev rejst krav om erstatning som følge af de forlængede sagsbehandlingstider, der var i Tinglysningssretten i forbindelse med digitaliseringen af tinglysningen i 2009. Der er derudover anlagt 10 individuelle sager af erhvervsdrivende i løbet af 2013 og 2014, hvoraf den ene sag er forliget. Alle sagerne behandles af Østre Landsret i 1. instans.

Gruppesøgsmålet er berammet til hovedforhandling over 12 retsdage fra den 22. januar 2019 til og med den 3. april 2019. Det er på nuværende tidspunkt ikke muligt at opgøre søgsmålenes samlede værdi.

4.2. Indtægtsdækket virksomhed

Danmarks Domstole har ikke indtægtsdækket virksomhed.

4.3. Gebyrfinansieret virksomhed

Danmarks Domstole har ikke gebyrfinansieret virksomhed.

4.4. Tilskudsfinansierede aktiviteter

Danmarks Domstole har ikke tilskudsfinansierede aktiviteter.

4.5. Forelagte investeringer

Domstolsstyrelsen færdiggjorde i 2017 udviklingen af et nyt civilsystem og påbegyndte udrulningen til retterne i efteråret 2017. Udrulningen af Civilsystemet blev afsluttet i 1. kvartal 2018. Der henvises i øvrig til afsnittet ”Digital behandling af civile sager – 2.0 (2018 og 2019)” i afsnit 2.2.1. for en nærmere redegørelse for projektet.

Tabel 4.3. Forelagte investeringer

Mio. kr.	Senest forelagt ¹	Igangsatt	Afsluttes	Afholdte udgifter i alt ²	Årets udgift	Godkendt totaludgift ³
Udvikling af nyt it-system til brug for retternes sagsbehandling	2018	2009	2019	144,4	2,7	162,7

Note 1: Orienterende aktstykke 67 af 13. december 2018.

Note 2: Beløbet er inklusiv et estimat over renteudgifter til og med ultimo 2018. Udgifterne er opgjort i 2018-pl.

Note 3: Godkendt totaludgift er senest ændret ved Akt 118 afgjort den 29. juni 2017. Totaludgiften er opgjort i 2018-pl.

4.6. It-omkostninger

I tabel 4.4 er it-omkostningerne i 2018 for Danmarks Domstole opgjort.

Tabel 4.4. It-omkostninger 2018

	Mio. kr.
Interne personaleomkostninger til it ¹	34,9
It-systemdrift ²	63,3
It-vedligehold ²	10,7
It-udviklingsomkostninger	60,9
Udgifter til it-varer til forbrug	12,1
I alt	181,9

Note 1: De interne personaleomkostninger til it er anslået efter et konkret skøn og tager udgangspunkt i bevillingsårsværk. Opgørelsen er endvidere ekskl. generel ledelse.

Note 2: Udgifter bogført på indkøbskategorier ved retternes kassesystem er opgjort manuelt og tillagt de registrerede udgifter i SKS.